

Lymfská borelióza

- na Slovensku je infikovaných priemerne 20% kliešťov, no miestami dosahuje infikovanosť kliešťov až 80%;
- na prenos baktérie z kliešťa do hostiteľa sú potrebné hodiny (baktérie sa nachádzajú v čreve kliešťa), preto včasné odstránenie kliešťa čiastočne znižuje riziko nákazy;
- nástup choroby je trojfázový

1. nákaza začína lokálnou infekciou kože, 3-30 dní po prisatí kliešťa – erytém (typické začervenanie indikujúce nákazu) – **NEMUSÍ SA PREJAVIŤ!**
2. skorá diseminovaná forma – zápaly kĺbov, nervov, kože, poruchy srdca, sa môžu prejaviť týždne až mesiace od napadnutia kliešťom;
3. neskorá diseminovaná forma – chronická s časťami trvalými následkami na pohybovom a nervovom aparáte, sa prejaví mesiace až roky od napadnutia kliešťom;

- liečba spočíva v podávaní antibiotík;
- vakcína nie je vyvinutá.

Ricketzióza

- infikovaných je 5-10% kliešťov obyčajných a 36% pijakov;
- prejavom choroby je horúčka, vyrážky, postihnutie vnútorných orgánov, nevoľnosť, zvracanie, bolesti brucha, zápal mozgu, zníženie krvného tlaku, akútne zlyhanie obličiek a dýchacie ťažkosti;
- vyskytuje sa všade, kde sa vyskytujú kliešte;
- liečba spočíva v podávaní antibiotík;
- vakcína nie je vyvinutá.

kožný prejav ricketziózy

Humánna granulocytárna anaplazmóza

- infikovaných je 0-10% kliešťov obyčajných;
- anaplazmy sú baktérie napádajúce biele krvinky;
- choroba môže prebiehať asymptomaticky (bez príznakov), v prípade prepuknutia choroby sa objavuje horúčka, anorexia, letargia, strata váhy a zápal kĺbov;
- liečba spočíva v podávaní antibiotík;
- vakcína nie je vyvinutá.

„Kliešte medzi nami“

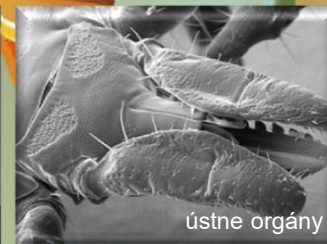
Kliešte sú článkonožce patriace do triedy **pavúkovcov**, podtriedy **roztočov**.

Sú to **ektoparazity**, žijúce sa výlučne krvou zvierat a príležitostne i ľudí. Bez hostiteľa nedokážu prežiť a množiť sa.

Ústne orgány modifikované do **hypostómu** (chobôtika), spolu s **chelicerami** (klepietkami), slúžia na prerezanie pokožky a príjem krvi hostiteľa.

Hallerov orgán

ústne orgány

Kliešte sa vyskytujú takmer **na celom našom území** a to nielen v prírodných ekosystémoch, akými sú **lesy a lúky**, ale i v našej tesnej blízkosti - **v lesoparkoch, mestských parkoch, na detských ihriskách či na cintorínoch**.

[Vyšetrenie kliešťa](#)
TU

Babezióza

- pôvodcom sú parazitické prvky z rodu *Babesia*, napádajúce červené krvinky;
- na Slovensku napáda najmä psov (*Babesia canis*);
- prejavom choroby je krvomocenie, anémia, letargia, horúčky a žltacka;
- infikované kliešte (pijak lužný) sú najmä na južnom Slovensku, kde je infikovanosť miestami až 40%;
- liečba spočíva v podávaní antiparazitík;
- vakcína nie je vyvinutá.

Na Slovensku sú **epidemiologicky najvýznamnejšie** tri rody kliešťov s viacerými zástupcami:

- » **Ixodes** - *I. ricinus* (kliešť obyčajný),
- » **Dermacentor** - *D. marginatus* (pijak stepný),
D. reticulatus (pijak lužný),
- » **Haemaphysalis** - *H. concinna* (kliešť lužný).

Ixodes sp.

Dermacentor sp.

Haemaphysalis sp.

Vďaka **parazitickému** spôsobu života sa kliešte stávajú potenciálnymi **vektormi** viacerých nákaz.

Samotnú nákazu teda nespôsobujú kliešte, ale **patogény** – pôvodcovia nákaz (vírusy, baktérie, prvoky), ktorým kliešť slúži ako nosič.

Pôvodca nákazy je spravidla **vyučovaný kliešťom** priamo do krvi hostiteľa počas cicania.

Na území Slovenska bol dokázaný prenos

- » **vírusov** – vírus kliešťovej encefalitídy (RNA vírus rodu *Flavivirus*) spôsobujúci zápal mozgu a mozgových blán;
- » **baktérií** – *Borrelia* spp. (borelióza);
Rickettsia spp. (rickettsióza);
Anaplasma phagocytophilum (anaplazmóza);
Erlchia spp. (erlichioza);
Francisella tularensis (tularémia);
Coxiella burnetii (Q – horúčka);
- » **prvokov** – *Babesia* spp. (babezióza).

Vírus kliešťovej encefalitídy

- na Slovensku je týmto vírusom infikovaný každý tisíci kliešť, avšak infikovanosť kliešťov v ohniskách môže byť vyššia ako 10%;
- prenos vírusu z kliešťa na hostiteľa je extrémne rýchly (niekoľko sekúnd);
- nákaza je možná i prostredníctvom konzumácie nepasterizovaného mlieka (mliečnych výrobkov) pochádzajúceho z infikovaného zvierateľa (ovce, kozy);
- nástup choroby je dvojfázový

1. nákaza začína stavom pripomínajúcim ľahkú chrípku približne týždeň po prisatí kliešťa;
2. nasleduje zápal mozgu a mozgových blán, približne 4 až 10 dní po zdanlivom odoznení prvých príznakov, prejavujúci sa bolesťou hlavy, horúčkami, zvracaním, svetloplachosťou, tuhnutím šije, v ťažších prípadoch dezorientáciou;

- liečba spočíva v tlmení príznakov a posilnení imunitného systému;
- je vyvinutá vakcína.

PREČ S NÍM

Skorým zistením a odstránením kliešťa znižujete riziko nákazy.

- » kliešťa uchopte pinzetou čo najbližšie pri pokožke;
- » pootočte, ale „nevytáčajte“;
- » snažte sa nemačkať bruško kliešťa;
- » buďte trezrivý, kliešťa nevytrhávajte;
- » plynule ťahajte kliešťa kolmo na pokožku;
- » miesto vpichu vydezinfikujte.

Najlepšia ochrana je prevencia

- ✓ nevchádzaj do vysokej trávy a kríkov
- ✓ v lese prechádzaj stredom chodníka
- ✓ používaj špeciálny repelent
- ✓ po prechádzke sa prezri, osprchuj sa a prezleč sa

- daj si čiapku
- obleč si tričko s dlhým rukávom
- obleč si dlhé svetlé nohavice
- obuj si uzavreté topánky

ČO TREBA EŠTE VEDIET ?

Na prechádzke...

1. kliešte nepadajú „z neba“ ani zo stromov, číhajú na Vás na vegetácii do výšky jedného metra;
2. zabráňte kliešťom „dostať sa Vám na kožu“, pri pohybe vo vyššej vegetácii si vsuňte tričko do nohavíc a nohavice do topánok alebo ponožiek;
3. oblečte si svetlé oblečenie, kliešťa zbadáte skôr, kým si nájde „miestečko na prichytenie“;
4. nezabudnite ochrániť i svojho psa (obojok, spot on, tableta); prezerajte srst' po prechádzke;

A keď už ho máte doma....

1. nemastite kliešťa, keď sa dusí, „slintá“ do rany, čím sa zvyšuje riziko prenosu nákazy;
2. kliešťa „nevytáčajte“, odkrúťte mu hypostóm, ktorý ostane v rane alebo odtrhnete bruško;
3. ak v rane ostane kúsok hypostómu, nepanikárte, miesto opakovane dezinfikujte, hypostóm vyhnisá ako trieska;
4. kliešťa hľadajte za ušami, vo vlasoch, popri línií vlasov, na zátylku, v podpazuší, v trieslach, v okolí genitálií, v lakťovej jamke, pod kolenami, medzi prstami a v okolí pása;

Vyšetrenie kliešťa
TU